

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 26 lutego 2021 r.

ZP-NKWR.431.2.5.2021.TB

Pani
Lucyna Grzelczyk
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Lewinie Kłodzkim

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 28 – 29 stycznia 2021 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Tomasz Borecki - inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu oraz Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili zdalnie kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lewinie Kłodzkim, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „GOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy, w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 28 stycznia 2021 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 21 grudnia 2020 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na I półrocze 2021 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 stycznia 2020 r. do 28 stycznia 2021 r. funkcję Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lewinie Kłodzkim pełniła Pani Lucyna Grzelczyk, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, których przyczyną była błędna interpretacja przepisów i wybiórcze stosowanie prawa. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Stwierdzone nieprawidłowości nie spowodowały skutków dla kontrolowanej działalności w aspekcie finansowym, natomiast mogły wpłynąć na standard świadczonych usług.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 10. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Kierownika GOPS.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą nr XVI/105/2016 Rady Gminy Lewin Kłodzki z dnia 17 marca 2016 r. w sprawie nadania Statutu Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Lewinie Kłodzkim przyjęto przedmiotowy dokument. W rozdziale I § 2 pkt 12 ww. dokumentu wskazano, że GOPS realizuje zadania wynikające z ustawy. *(dowód: akta kontroli str. 13, 18-22)*

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Kierownik Ośrodka złożył oświadczenie, że Gmina nie posiada aktualnego Programu. Poprzedni dokument obowiązywał w latach 2015-2017. Kolejny nie został do dnia kontroli opracowany, ponieważ Gmina nie posiadała aktualnej diagnozy społecznej. Z wyjaśnień Kierownika GOPS wynika, że do 15 lutego 2021 r. Gmina miała ogłosić nabór na firmę zewnętrzną, która przeprowadziłaby wspomnianą wcześniej diagnozę społeczną i opracowałaby również strategię rozwiązywania problemów społecznych na lata 2022 - 2030. Powyższa diagnoza miałaby stanowić podstawę do opracowania gminnego programu wspierania rodziny. Planuje się, że Program zostanie przygotowany jeszcze w 2021 r. – niezwłocznie po otrzymaniu diagnozy.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, do dnia 31 marca 2020 r. wójt gminy powinien złożyć radzie gminy sprawozdanie z realizacji zadań wynikających z ustawy. Takie sprawozdanie nie zostało złożone.

Zarówno brak opracowania gminnego programu wspierania rodziny, jak i niedopełnienie obowiązku przedłożenia wymaganego ustawowo sprawozdania stanowią nieprawidłowości leżące po stronie Gminy. W związku z powyższym o fakcie tym zostanie powiadomiony Wójt Gminy Lewin Kłodzki w osobnym piśmie. *(dowód: akta kontroli str. 13-14, 17)*

W myśl art. 10 ust. 3 ustawy, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w Gminie zapewniano:

1. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

Przy Urzędzie Gminy działa Punkt Informacyjno-Konsultacyjny i Interwencji Kryzysowej dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych, gdzie dyżury pełni certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień w drugą i czwartą środę miesiąca w godzinach od 15.00 do 17.00.

Na podstawie przekazanych informacji ustalono, że z bezpłatnych konsultacji psychologicznych skorzystało 11 osób z problemem alkoholowym oraz 7 członków rodzin osób z problemem alkoholowym. Zdecydowana większość tych osób uczęszczała na konsultacje cyklicznie, przez kilka tygodni. Tylko nieliczne osoby skorzystały z konsultacji jeden raz. Ponadto, mieszkańcy Gminy wymagający wsparcia byli kierowani do innych instytucji działających na terenie powiatu kłodzkiego, m.in. do:

- a. Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego przy ul. Bohaterów Getta 1 w Kłodzku, gdzie:
  - w poniedziałki w godz. 14.00-16.00 pomocy udzielał prawnik, w godz. 16.00 - 18.00 - specjalista ds. przemocy i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz pomocy społecznej;
  - we wtorki w godz. 14.00-16.00 - pomocy udzielał specjalista ds. przemocy w rodzinie, w godz. 16.00-18.00 - specjalista ds. przemocy i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz pomocy społecznej;
  - w środy w godz. 14.00-16.00 - pomocy udzielał specjalista ds. przemocy w rodzinie, w godz. 16.00 - 18.00 - specjalista ds. przemocy i rozwiązywania problemów alkoholowych;
  - w czwartki w godz. 8.00- 12.00 - pomocy udzielał specjalista terapii uzależnień, w godz. 13.00 - 17.00 - specjalista ds. przemocy w rodzinie;
  - w piątki w godz. 8.00-12.00 - pomocy udzielał specjalista terapii uzależnień, w godz. 16.00 - 19.00 - specjalista ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.
- b. Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia (placówka ambulatoryjna) przy ul. Wojska Polskiego 23 w Dusznikach Zdrój, gdzie udzielano wsparcia psychologicznego i terapeutycznego od poniedziałku do piątku w godz. 9.00-18.00.
- c. Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego przy ul. Poznańskiej 2 w Kudowie Zdrój – zajmującego się poradnictwem dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie z problemami uzależnień – 2 razy w miesiącu we wtorki, w godz. 11.00-17.00.
- d. Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego ds. Uzależnień w NZOZ "Eskulap" przy ul. Warszawskiej 20 w Polanicy Zdrój, który udzielał: wsparcia psychologicznego dla osób uzależnionych, dotkniętych zjawiskiem przemocy i stosujących przemoc – we wtorki w godz. 9.00-12.00; wsparcia terapeutycznego dla osób uzależnionych, dotkniętych zjawiskiem przemocy i stosujących przemoc – we wtorki w godz. 14.00-17.00.
- e. Powiatowego Centrum Psychologiczno-Pedagogicznego w Kłodzku przy ul. Bohaterów Getta 6 D oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kłodzku, gdzie

działał Zespół Orzekający wydający orzeczenia i opinie dla dzieci i młodzieży uczęszczających do przedszkoli, szkół i placówek w rejonie działania Poradni oraz dla dzieci mieszkających w rejonie Poradni, które nie uczęszczały do przedszkola i nie rozpoczęły jeszcze nauki szkolnej.

- f. Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Dusznikach-Zdroju przy ul. Sprzymierzonych 5.
- g. Poradni Rodzinnej przy parafii Matki Bożej Różańcowej, Plac Franciszkański 1 w Kłodzku, gdzie udzielano wsparcia w trudnościach małżeńskich, rodzinnych i wychowawczych. Przyjmowali w niej: doradca życia rodzinnego (trzeci czwartek miesiąca w godz.17.00-18.00), mediator rodzinny (trzeci czwartek miesiąca 17.00-18.00).

Dodatkowo Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lewinie Kłodzkim oraz Publiczne Gimnazjum organizowały dla rodzin:

- zespoły wychowawcze,
- pogadanki (np. z Policją),
- szkolenia dla rodziców (w 2020 roku 20 rodziców odbyło kurs na temat bezpieczeństwa w sieci),
- konsultacje z pedagogiem, psychologiem lub logopedą.

2. Terapie i mediacje

Pomoc w tym zakresie można było otrzymać również w ww. instytucjach. Natomiast Kierownik GOPS poinformował, że w okresie objętym kontrolą nie organizowano mediacji rodzinnych prowadzonych przez wyspecjalizowanych mediatorów. Pracownicy Ośrodka natomiast spotykali się z problemowymi rodzinami i pomagali w rozwiązywaniu lub łagodzeniu konfliktów, w podejmowaniu trudnych decyzji i w planowaniu dalszych działań istotnych dla prawidłowego funkcjonowania rodziny.

3. Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Na terenie Gminy Lewin Kłodzki, z uwagi na brak zapotrzebowania, nie były prowadzone usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

4. Pomoc prawną, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego

Osoby wymagające wsparcia w tym zakresie kierowano do instytucji działających na terenie powiatu kłodzkiego. Wskazane jest, aby tego rodzaju poradnictwo zabezpieczyć na terenie gminy.

5. Spotkania dla rodzin, mające na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji. Z informacji przekazanych przez Kierownika Ośrodka wynika, że w okresie objętym kontrolą na terenie Gminy Lewin Kłodzki nie funkcjonowała żadna grupa wsparcia z uwagi na brak zainteresowania taką formą pomocy. *(dowód: akta kontroli str. 13-16)*

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą w GOPS zatrudniony był jeden asystent rodziny, w wymiarze pełnego etatu. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, praca asystenta rodziny nie była łączona z pełnieniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była wykonywana. Asystent rodziny nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Liczba rodzin, z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym. W okresie podlegającym kontroli pracą asystenta rodziny zostało wspartych 7 rodzin.

(dowód: akta kontroli str. 16-17)

Kontrola wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- W przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go Kierownikowi GOPS.
- Każdorazowo rodziny pisemnie wyrażały zgodę na współpracę z asystentem rodziny.
- Dla każdej rodziny powinien być opracowany plan pracy z rodziną obejmujący zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawierający terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. Zatrudniony w Ośrodku asystent sporządzał plany pracy z rodziną, wskazując okresy ich obowiązywania, najczęściej 6 miesięcy. Dokumenty zawierały następujące obszary: przyczyny trudnej sytuacji życiowej rodziny/osoby; cele sformułowane przez rodzinę/osobę; zasoby i możliwości rodziny/osoby; ograniczenia rodziny/osoby utrudniające rozwiązanie

trudnej sytuacji życiowej; działania i zakładane cele do osiągnięcia przez rodzinę/osobę. Jednak treści zawarte w ostatnim obszarze nie odnosiły się do „przewidywanych efektów”, raczej sugerowały, że były to „prowadzone działania”. Ponadto, brak było konkretnych terminów realizacji poszczególnych zadań. Powyższe stanowi nieprawidłowość w świetle art. 15 ust. 3 ustawy.

- Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem.
- Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy. Asystent rodziny sporządzał wymagane oceny, a następnie przekazywał je Kierownikowi GOPS. We wszystkich przypadkach przestrzegano 6 miesięcznego terminu ich sporządzenia.
- Przedmiotowe dokumenty były każdorazowo pieczętowane i podpisywane przez asystenta rodziny oraz Kierownika Ośrodka. *(dowód: akta kontroli str. 16, 23-111)*

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Kierownik Ośrodka poinformował, że na terenie Gminy Lewin Kłodzki nie funkcjonowała żadna rodzina wspierająca z uwagi na brak potrzeb w tym zakresie. Nieliczne przypadki rodzin wymagających okresowego wsparcia objęte były pomocą asystenta rodziny. Ośrodek nie podjął jednak żadnych działań w kierunku pozyskania kandydatów na rodziny wspierające poprzez np.: zamieszczenie stosownych informacji na tablicy ogłoszeń w siedzibie kontrolowanej jednostki czy stronie Internetowej GOPS. Wobec powyższego trudno jednoznacznie stwierdzić, czy faktycznie nie ma potrzeb w tym zakresie. Wskazane jest zatem podejmować działania mające na celu informowanie społeczności lokalnej o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

(dowód: akta kontroli str.16)

Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy gmina ma obowiązek prowadzić placówkę wsparcia dziennego. W okresie objętym kontrolą tego typu jednostka na terenie Gminy Lewin Kłodzki nie działała. Powyższe potwierdzają złożone w bieżącym i ubiegłym roku sprawozdania za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej (DSR-PWD-2020, WRiSPZ-G). Kierownik Ośrodka poinformował jednocześnie, że nie było potrzeb w tym zakresie. Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem Wójta Gminy Lewin Kłodzki o braku realizacji zadania

własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci. (dowód: akta kontroli str. 16)

Gmina realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do łącznej liczby 9 dzieci. Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Asystent rodziny nie pracował z żadną rodziną, której dzieci przebywały w pieczy zastępczej z powodu pobytu rodziców poza terenem Gminy. (dowód: akta kontroli str. 17, 112-131)

Na dzień kontroli w Ośrodku zatrudnione były 2 osoby na stanowisku pracownika socjalnego oraz jedna jako referent/aspirant pracy socjalnej. Kwestie dotyczące kwalifikacji ww. osób regulują odrębne przepisy. W przypadku wykształcenia asystenta rodziny, analiza akt osobowych wykazała, iż posiadał on kwalifikacje zgodne z art. 12 ustawy.

Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy, asystent rodziny powinien podnosić swoje kwalifikacje zawodowe w ramach szkoleń, a gmina je finansować. W okresie objętym kontrolą asystent nie realizował powyższego obowiązku.

Stosując art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą Gmina realizowała rządowe programy z zakresu wspierania rodziny: „Rządowy Program Karta Dużej Rodziny”, „Posiłek w szkole i w domu”, „Program Rodzina 500+”, „Program Dobry Start” oraz „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, w ramach którego współfinansowano zatrudnienie asystenta rodziny. (dowód: akta kontroli str.13, 17, 132-136)

W toku postępowania kontrolnego przeprowadzonego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lewinie Kłodzkim stwierdzono nieprawidłowości:

1. Plany pracy z rodziną nie obejmowały: terminów realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych oraz dla konkretnego działania nie określano przewidywanego efektu.
2. Asystentowi rodziny nieumożliwiono podnoszenia kwalifikacji.

Wobec stwierdzonych wyżej nieprawidłowości wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. W planach pracy z rodziną określać zakresy realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, terminy ich realizacji oraz dla każdego działania wskazywać przewidywane efekty.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 1-3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

2. Umożliwić asystentowi rodziny podnoszenie kwalifikacji.

Podstawa prawna: art. 176 pkt. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.).

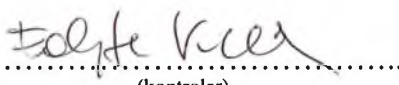
Termin realizacji: na bieżąco

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.), kontrolowana jednostka, której wydano zalecenia pokontrolne, może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

W terminie do 31 marca 2021 r. proszę powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków zawartych w niniejszym wystąpieniu.

.....
(przewodniczący zespołu kontrolnego)

.....
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Dariusz Zawila
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)